

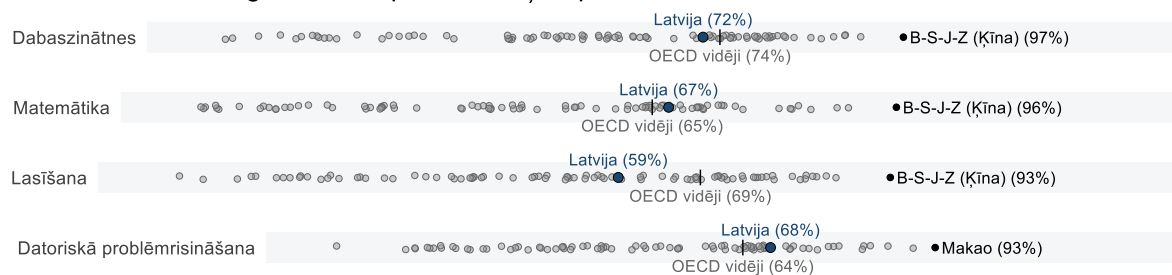
Latvija

Starptautiskā skolēnu novērtēšanas programma (*Programme for International Student Assessment, PISA*) vērtē 15 gadus vecu skolēnu zināšanas, prasmes un attieksmes. Testi atklāj, cik labi skolēni spēj risināt sarežģītas problēmas, kritiski domāt un efektīvi komunicēt. Ar anketu palīdzību apkopotie dati apraksta kontekstu, kurā skolēni mācās. Tas sniedz ieskatu kā izglītības sistēmas sagatavo skolēnus reālās dzīves izaicinājumiem un nākotnes panākumiem. Latvija piedalās PISA programmā kopš 2000. gada. Rezultātu un konteksta informācijas starptautisks salīdzinājums ļauj politikas veidotājiem un pedagogiem Latvijā mācīties no citu valstu pieredzes.

Piecpadsmit gadus veci skolēni Latvijā un viņu mācīšanās konteksts

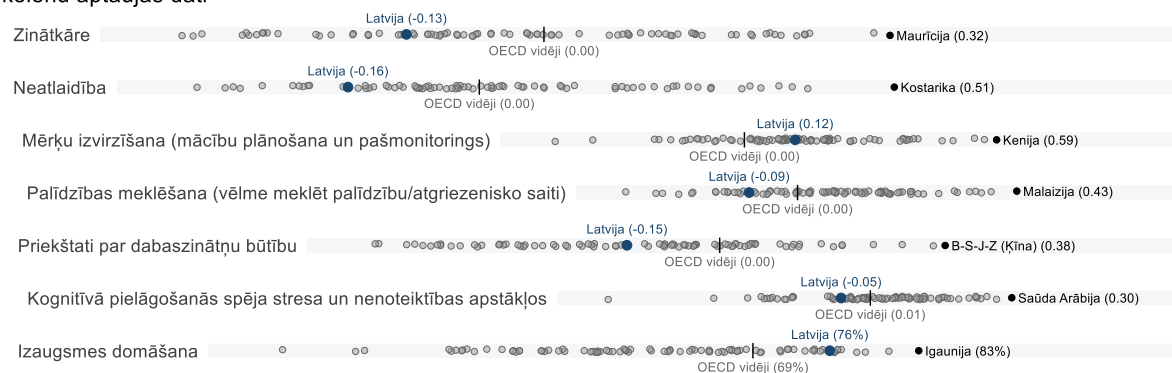
1. attēls. Skolēnu mācīšanās daudzdimensionāls informācijas panelis

Skolēnu, kuru sasniegumi ir virs pamatlīmeņa, īpatsvars

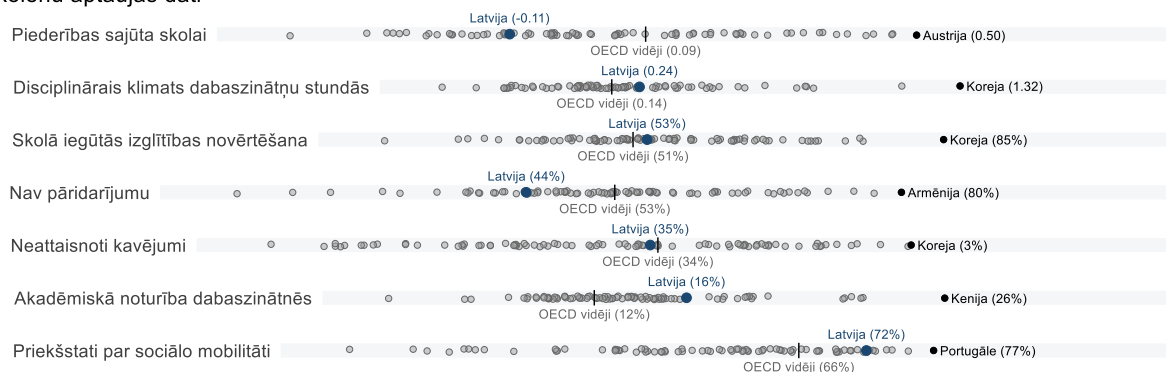
Skolēnu attieksme pret mācīšanos un skolu

Skolēnu aptaujas dati

Droša un taisnīga mācību vide

Skolēnu aptaujas dati

Atbalstošas ģimenes un skolas

Skolēnu un skolas aptaujas dati

Piezīmes: Par dažām valstīm var nebūt pieejami dati par visām šajā panelī attēlotajām dimensijām. Katrā dimensijā ir izcelta valsts ar augstāko rezultātu un OECD vidējais rādītājs. Neattaisnoto kavējumu vērtības ir sakārtotas dilstošā secībā, tādējādi labajā pusē norādītās vērtības atbilst zemākam neattaisnoto kavējumu līmenim.

Rādītājiem, kas iegūti no skolēnu un direktoru aptaujas anketām, atšķirības starp valstīm jāinterpretē piesardzīgi, jo tās var atspoguļot atbilžu sniegšanas paradumu atšķirības, nevis būtiskas atšķirības. Atbilžu nesniegšana, kultūras normas, kā arī atšķirīgas jautājumu interpretācijas var ietekmēt šos rādītājus.

Definīcijas: Vērtības, kas netiek uzrādītas procentos, atbilst attiecīgo anketu indeksu vidējām vērtībām. Procentuālie rādītāji tiek definēti šādi: *Skolēnu, kuru sasniegumi ir virs pamatlīmeņa, īpatsvars:* skolēni, kuru sniegums dabaszinātnēs, matemātikā un lasīšanā atbilst 2. līmenim vai augstāk; skolēni, kuru sniegums atbilst vai pārsniedz 3. līmeni skaitļošanas problēmu risināšanā; *Izaugsmes domāšana:* skolēnu īpatsvars, kuri nepiekrīt vai ļoti nepiekrīt apgalvojumam "Jums ir noteikts intelekta līmenis, un jūs patiesībā nevarat daudz mainīt"; *Skolā iegūtās izglītības novērtēšana:* skolēnu īpatsvars, kuri nepiekrīt vai ļoti nepiekrīt, ka "Skola mani ir maz sagatavojusi pieaugušo dzīvei pēc skolas beigšanas"; *Nav pārdarījumu:* skolēnu īpatsvars, kuri ziņoja, ka nekad vai gandrīz nekad nav saskārušies ar kādu no pieciem aptaujā minētajiem pārdarījumu veidiem; *Neattaisnoti kavējumi:* skolēnu īpatsvars, kuri ziņoja, ka divas nedēļas pirms PISA testa ir izlaiduši vismaz vienu mācību stundu vai dienu; *Akadēmiskā noturība dabaszinātnēs:* skolēnu no sociālekonomiskā statusa zemākās kvartiles (nelabvēlīgā situācijā esoši skolēni), kuru sasniegumi atbilst augstākā snieguma kvartilei savā valstī; *Priekšstati par sociālo mobilitāti:* skolēnu īpatsvars, kuri nepiekrīt vai ļoti nepiekrīt apgalvojumam "Tavs stāvoklis sabiedrībā ir kaut kas, ko tu īsti daudz nevari mainīt"; *Netrūkst skolotāju:* skolēnu īpatsvars skolās, kuru direktors ziņoja, ka skolotāju nepietiekamība neietekmē skolas kapacitāti nodrošināt mācību procesu; *Mācīšanās no vienaudžiem:* skolēnu īpatsvars skolās, kuru direktors ziņojis, ka skola nodrošina mācīšanos no vienaudžiem; *Mākslīgā intelekta ģenerētā satura vērtēšana klasē:* skolēnu īpatsvars, kuri ziņoja, ka mācību stundās viņi dažkārt, bieži vai ļoti bieži vērtē mākslīgā intelekta tērēšanas robotu (piemēram, ChatGPT) ģenerētās informācijas kvalitāti; *Skolas politika: mobilo tālrunu lietošanas aizliegums skolā:* skolēnu īpatsvars skolās, kuru direktors ziņojis, ka mobilo tālrunu lietošana skolā nav atļauta; *Skolas politika: digitālo ierīču izmantošanas vadlīnijas mācību priekšmetos:* skolēnu īpatsvars skolās, kuru direktors ziņojis, ka skolai ir oficiālas vadlīnijas digitālo ierīču izmantošanai konkrētos priekšmetos.

Avots: [1.2. attēls](#).

Interaktīvais informācijas panelis ir pieejams <https://www.oecd.org/en/data/dashboards/pisa-education-and-skills.html>

Piezīmes par datu kvalitāti PISA 2025 pētījumā

Šajā PISA ziņojumā ir iekļauti dati par 91 valsti. Lai gan lielākā daļa valstu ievēroja PISA tehniskos standartus, dažas valstis tiem neatbilda. Īpaša piesardzība nepieciešama, interpretējot ar zvaigznīti (*) atzīmēto valstu rezultātus – tiem var būt lielāka nenoteiktība vai pat neobjektivitāte, jo netika ievēroti viens vai vairāki PISA izlases veidošanas standarti. Plašāka informācija pieejama “Lasītāja ceļvedī” (*Reader's Guide*) izdevumā “PISA 2025 rezultātu I sējums” (*PISA 2025 Results, Volume I*) un 18. nodaļā “Datu izvērtēšana” (*Data Adjudication*) “PISA 2025 tehniskajā ziņojumā” (*PISA 2025 Technical Report*).

Latvijas gadījumā visi dati atbilda PISA noteiktajiem kvalitātes standartiem un atzīti par piemērotiem publicēšanai.

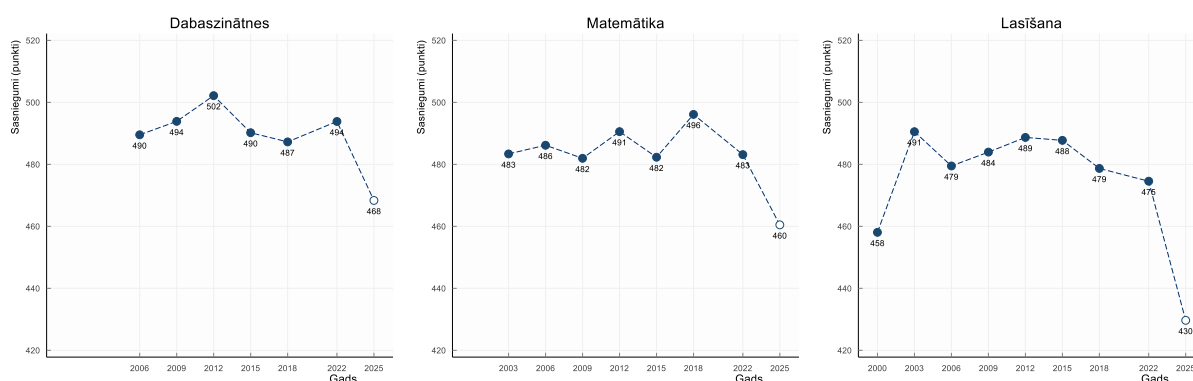
Piezīme par PISA 2025 rezultātiem Latvijā

2025. gada PISA rezultāti Latvijā būtiski atšķiras no iepriekšējiem PISA rezultātiem. Šīs izmaiņas tika novērotas kontekstā ar būtiskām izmaiņām izglītības sistēmā. 2023. gadā tika ieviesti atjaunināti standarti obligātajā izglītībā (1. līdz 9. klase); no 2023. līdz 2025. gadam Latvija pabeidza pāreju uz latviešu valodu kā vienīgo mācību valodu obligātajā izglītībā; un, sākot ar 2023. gadu, visi centralizētie pārbaudījumi (ieskaitot PISA) visiem skolēniem notika latviešu valodā. Skolēni, kuri līdz 2023. gadam apmeklēja krievu valodas mazākumtautību skolas, pēc 2023. gada vismaz 80% mācību stundu apguva latviešu valodā. Līdz PISA testam šie skolēni vismaz trīs gadus bija mācījušies latviešu valodā, kas bija arī PISA testa valoda. 2022. gadā aptuveni 28% skolēnu pildīja PISA testu krievu valodā.

Cik labi Latvijas 15 gadus veciem skolēniem ir veicies testā?

Dabaszinātņu, matemātikas un lasīšanas snieguma tendences

2. attēls. Snieguma tendences dabaszinātnēs, matemātikā un lasīšanā

Piezīme: Balti punkti norāda vidējos rezultātus, kas nav statistiski nozīmīgi augstāki vai zemāki par PISA 2025. gada vidējiem rezultātiem. Interaktīva šī attēla versija ir pieejama <https://www.oecd.org/en/data/dashboards/pisa-education-and-skills/performance-trends.html>.

Avots: [tabulas I.B1.2a.36-38](#)

- Vidējie 2025. gada rezultāti Latvijā matemātikā, lasīšanā un dabaszinātnēs bija zemāki nekā 2022. gadā.
- Skolēnu sniegums visās trijās jomās bija zemākais, kopš Latvijas dalības PISA pētījumā.

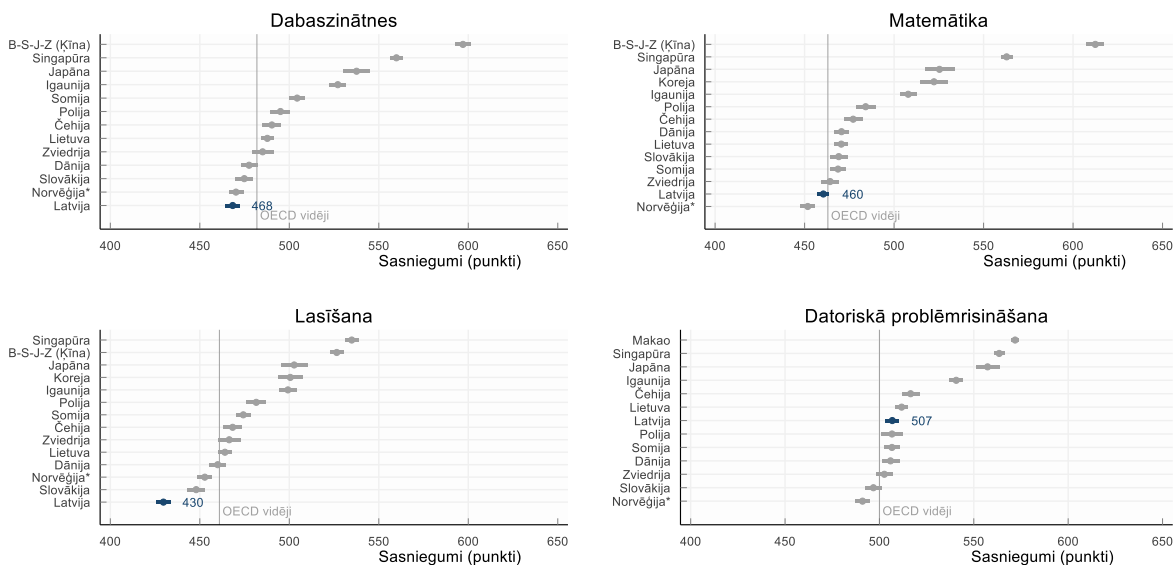
- Laika posmā no 2022. līdz 2025. gadam atšķirība starp augstu sasniegumu skolēniem (10% ar augstākajiem rezultātiem) un vājāka snieguma skolēniem (10% ar zemākajiem rezultātiem) matemātikā, lasīšanā un dabaszinātnēs ir palielinājusies.
- Salīdzinot ar 2015. gadu, zema snieguma skolēnu īpatsvars (zem 2. kompetences līmeņa) matemātikā palielinājās par 11 procentpunktiem, lasīšanā – par 24 procentpunktiem un dabaszinātnēs – par 11 procentpunktiem.

Latvijas salīdzinājums ar OECD vidējiem rezultātiem

- Latvijas skolēnu sniegums matemātikā ir tuvu OECD vidējam līmenim un zemāks nekā OECD vidējais sniegums lasīšanā un dabaszinātnēs (3. attēls).
- Latvijā mazāks skolēnu īpatsvars nekā vidēji OECD valstīs bija ar augstākajiem sasniegumiem (5. vai 6. līmenis) vismaz vienā kompetenču jomā. Vienlaikus mazāka daļa skolēnu nekā vidēji OECD valstīs sasniedza minimālo kompetences līmeni (2. līmeni vai augstāku) visās trijās jomās (4. attēls).
- Datoriskajā problēmrisināšanā Latvijas skolēnu vidējais rezultāts bija augstāks nekā OECD vidējais rādītājs (3. attēls).

3. attēls. Vidējais sniegums dabaszinātnēs, matemātikā, lasīšanā un datoriskajā problēmrisināšanā

Latvija, OECD vidējais rādītājs un salīdzinājumam izvēlētas valstis

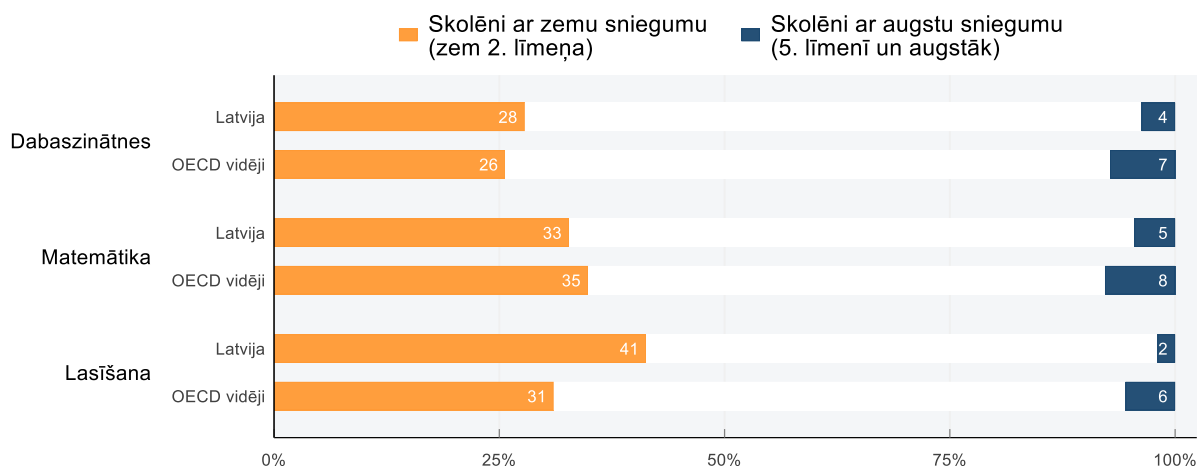
Piezīmes: Salīdzināmo valstu vidū ir valstis ar visaugstākajiem sasniegumiem kopumā, kā arī augstākā snieguma OECD valstis. Salīdzinājumam ar visām pārējām PISA 2025 dalībvalstīm, lūdzam skatīt avotu tabulas un attēlus. Horizontālās līnijas, kas sniedzas ārpus punktiem, apzīmē vidējo rezultātu nenoteiktības pakāpi (95% ticamības intervālu).

Avots: [tabulas I.B1.2a.1-3](#) un [tabulas I.2.1, I.2.4, I.2.o1 un I.2.o2](#)

Ko skolēni zina un spēj paveikt dabaszinātnēs

4. attēls. 15 gadus vecu skolēnu kompetences dabaszinātnēs, matemātikā un lasīšanā

Latvijas un OECD vidējais rādītājs

Avots: [tabulas I.B1.2a.10-12](#)

- Aptuveni 72% Latvijas skolēnu dabaszinātnēs sasniedza 2. kompetences līmeni vai augstāku (OECD vidēji 74%). Šie skolēni spēj atpazīt pareizo skaidrojumu pazīstamām zinātniskām parādībām un, balstoties uz sniegtajiem datiem, spēj izmantot šīs zināšanas, lai vienkāršos gadījumos noteiktu, vai secinājums ir pamatots. Šo līmeni vai augstāku sasniedza vairāk nekā 85% skolēnu četrās Ķīnas provincēs (B-S-J-Z Ķīna), kas piedalās pētījumā, Makao, Singapūrā, Igaunijā, Japānā, Taivānā un Korejā (dilstošā šī īpatsvara secībā) - kas ir augstākā snieguma valstis.
- Latvijā 4% skolēnu bija ar augstākajiem sasniegumiem dabaszinātnēs, kas atbilst 5. vai 6. kompetences līmenim (OECD vidēji 7%). Šie skolēni spēj radoši un patstāvīgi pielietot savas dabaszinātņu zināšanas, turklāt pielietot tās dažādās, tostarp nepazīstamās situācijās.

Ko skolēni zina un spēj paveikt matemātikā

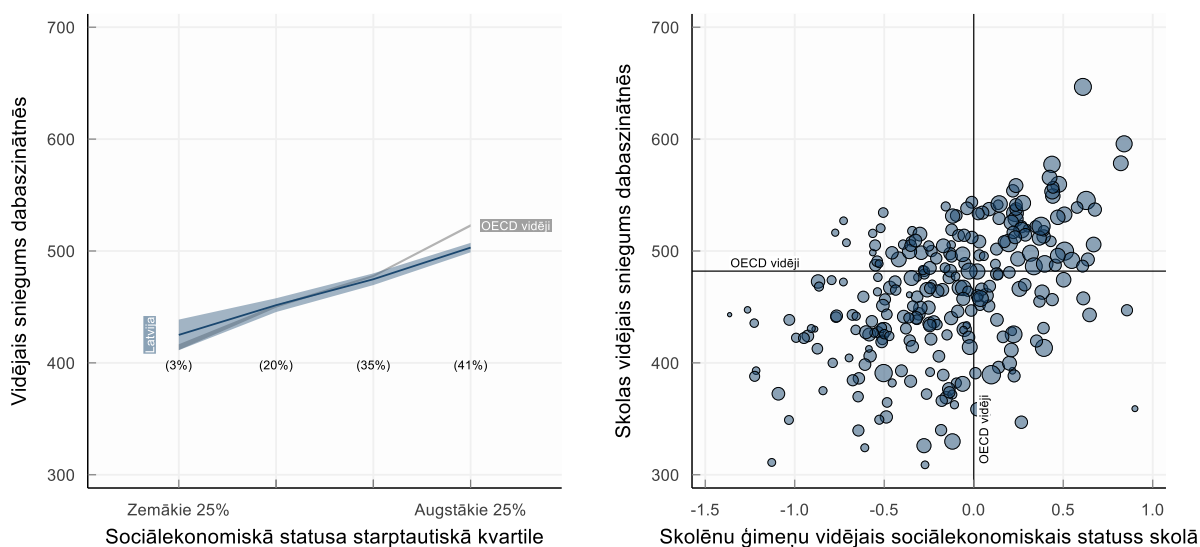
- Latvijā 67% skolēnu matemātikā sasniedza vismaz 2. kompetences līmeni (OECD vidēji 65%). Šie skolēni bez tiešiem norādījumiem spēj interpretēt un atpazīt veidus, kā vienkāršu situāciju var attēlot matemātiski (piemēram, salīdzinot kopējo attālumu divos dažādos maršrutos vai pārrēķinot cenas citā valūtā).
- Aptuveni 5% Latvijas skolēnu matemātikā bija ar augstākajiem sasniegumiem, kas atbilst 5. vai 6. līmenim PISA matemātikas testā (OECD vidēji 8%). Lielākais skolēnu īpatsvars, kas sasniedza 5. vai 6. līmeni, bija septiņās Āzijas valstīs – četrās Ķīnas provincēs (B-S-J-Z, Ķīna) (54%), Singapūrā (37%), Taivānā (32%), Makao (29%), Korejā (23%), Japānā (22%) un Honkongā (21%). Šajos līmeņos skolēni spēj matemātiski modelēt sarežģītas situācijas, kā arī izvēlēties, salīdzināt un novērtēt piemērotas problēmu risināšanas stratēģijas to risināšanai. 13 valstīs, kas piedalās PISA 2025, vairāk nekā 10% skolēnu sasniedza 5. vai 6. kompetences līmeni.

Ko skolēni zina un spēj paveikt lasīšanā

- Aptuveni 59% Latvijas skolēnu lasīšanā sasniedza 2. kompetences līmeni vai augstāku (OECD vidēji 69%). Šie skolēni prot identificēt galveno ideju vidēja garuma tekstā, atrast informāciju, balstoties uz skaidriem, lai gan dažkārt sarežģītiem kritērijiem, un paust pārdomas par teksta mērķi un formu, ja tas tiek prasīts. 15 gadus veco skolēnu īpatsvars, kuri sasniedza minimālo lasīšanas kompetences līmeni (2. līmenis vai augstāks), svārstījās no 93% B-S-J-Z provincēs (Ķīnā) līdz 4% Ruandā.
- Latvijā 2% skolēnu lasīšanā sasniedza 5. līmeni vai augstāku (OECD vidēji 6%). Šie skolēni spēj saprast garus tekstus un abstraktus vai neintuitīvus jēdzienus, un atšķirt faktus no viedokļiem, balstoties uz netiešām norādēm par informācijas saturu vai avotu.

Snieguma atšķirības Latvijā

5. attēls. Skolēnu sniegums dabaszinātnēs un skolēnu ģimeņu sociālekonomiskais statuss skolā

Avots: [tabulas I.B1.2b.7 un tabula I.B1.2b.11](#); un [OECD, PISA 2025 datubāze](#).

Piezīmes: Kreisajā attēlā parādīts, kā skolēnu sniegums dažādos sociālekonomiskā statusa līmeņos vidēji salīdzināms ar skolēnu ar līdzīgu sociālekonomisko statusu sniegumu OECD valstīs. Aizēnojums apzīmē vidējo rezultātu nenoteiktības pakāpi (95% ticamības intervālu). Attēlā norādītie procentuālie rādītāji atbilst Latvijas skolēnu īpatsvaram, kas atrodas katrā starptautiskajā sociālekonomiskā statusa kvartilē. Labajā attēlā attēlots PISA dalībsskolu sniegums un skolēnu ģimeņu vidējais sociālekonomiskais statuss skolā (attēlotas tikai skolas ar 15 gadus vecu skolēnu tipiskāko klasi). Punktu izmērs ir proporcionāls katras skolas pārstāvēto 15 gadus vecu skolēnu skaitam.

Sociālekonomiskās atšķirības

- PISA ekonomiskā, sociālā un kultūras statusa indekss tiek aprēķināts tā, lai visus skolēni, kas pilda PISA uzdevumus, neatkarīgi no valsts, kurā viņi dzīvo, varētu salīdzināt vienā sociālekonomiskajā skalā. Tas nozīmē, ka šo indeksu ir iespējams izmantot, lai salīdzinātu skolēnu ar līdzīgu sociālekonomisko statusu sniegumu dažādās valstīs. Latvijā 41% skolēnu (lielākā daļa) atradās sociālekonomiskās skalas augstākajā starptautiskajā kvartilē - tas nozīmē, ka viņi bija vislabākajos sociālekonomiskajos apstākļos esoši skolēni 2025. gada PISA testu pildītāju vidū. Viņu vidējais

rezultāts dabaszinātnēs bija 503 punkti. Singapūrā, Taivānā un Makao skolēni ar līdzīgu sociālekonomisko statusu parasti iegūst ievērojami augstākus rezultātus.

- PISA ekonomiskā, sociālā un kultūras statusa indeksu var izmantot arī, lai katrā valstī sagrupētu skolēnus četrās vienāda lieluma grupās - no visnelabvēlīgākā sociālekonomiskā statusa līdz vislabvēlīgākajam (katra grupa aptver 25% no katras valsts 15 gadus veco skolēnu skaita). Latvijā sociālekonomiski labvēlīgos apstākļos esoši skolēni (augstākajā 25% kvartilē atbilstoši sociālekonomiskajam statusam) dabaszinātnēs pārspēja nelabvēlīgākos apstākļos esošus skolēnus (zemākie 25%) par 58 punktiem. Tā ir mazāka atšķirība nekā vidējā atšķirība starp abām grupām (85 punkti) OECD valstīs.
- Laikā no 2015. līdz 2025. gadam dabaszinātņu snieguma plaisa starp augstākajiem un zemākajiem 25% skolēnu, atbilstoši sociālekonomiskajam statusam, Latvijā saglabājās stabila, kamēr vidējā atšķirība OECD valstīs samazinājās. Šajā periodā sniegums samazinājās līdzīgā mērā gan labvēlīgā, gan nelabvēlīgā sociālekonomiskā statusa skolēnu vidū.
- Sociālekonomiskais statuss bija dabaszinātņu snieguma prognozētājs visās PISA dalībvalstīs. Tas veidoja 6% no dabaszinātņu snieguma svārstībām PISA 2025. gada pētījumā Latvijā (salīdzinot ar vidēji 12% OECD valstīs).
- Aptuveni 16% skolēnu no mazāk labvēlīgas sociālekonomiskās vides Latvijā dabaszinātnēs spēja sasniegt rezultātus, kas atbilst augstākajai ceturtdaļai. Šos skolēnus var uzskatīt par akadēmiski noturīgiem, jo, neskatoties uz viņu mazāk labvēlīgiem sociālekonomiskajiem apstākļiem, izglītībā viņi ir sasnieguši izcilību, salīdzinot ar skolēniem savā valstī. Vidēji OECD valstīs 12% nelabvēlīgā situācijā esošo skolēnu savās valstīs sasniedza dabaszinātņu snieguma augstāko ceturtdaļu.

Skolēnu attieksme pret skolu un mācīšanos Latvijā

Skolēnu zinātkāre, neatlaidība un uztvere par skolas vērtību

- Latvijā 71% skolēnu piekrīt vai pilnībā piekrīt, ka viņus interesē daudzas dažādas lietas, salīdzinot ar 73% OECD valstīs. Turklāt 55% skolēnu ziņojuši, ka viņi pieliek papildu pūles, kad darbs kļūst izaicinošs (OECD vidēji 60%). Vienlaikus 31% piekrīt vai pilnībā piekrīt apgalvojumam, ka skola ir bijusi laika izšķiešana (OECD vidēji: 24%).
- No 2022. līdz 2025. gadam šīs attieksmes Latvijā nedaudz mainījušās. Skolēnu īpatsvars, kuri ziņoja, ka ir zinātkāri par daudzām dažādām lietām, samazinājās par 7,2 procentpunktiem; to īpatsvars, kuri ziņoja, ka pieliek papildu pūles, kad darbs kļūst izaicinošs, samazinājās par 6,3 procentpunktiem; un to skolēnu īpatsvars, kuri piekrita, ka skola bijusi laika izšķiešana, šajā periodā pieauga par 4,3 procentpunktiem.
- Zinātkāre, neatlaidība un skolas pozitīva novērtēšana visbiežāk ir saistītas ar augstākiem sasniegumiem dabaszinātnēs. Latvijā, ņemot vērā skolēnu un skolu sociālekonomisko profilu, vienas vienības pieaugums zinātkāres indeksā ir saistīts ar 18 punktu atšķirību dabaszinātņu sniegumā, salīdzinot ar vidēji 19 punktiem OECD valstīs; vienas vienības pieaugums neatlaidības indeksā ir saistīts ar 15 punktu atšķirību dabaszinātņu sniegumā (OECD vidēji 13 punkti); skolēni, kuri skolā saskata lielāku vērtību un nepiekrīt, ka tā ir laika izšķiešana, parasti sasniedz augstākus rezultātus dabaszinātnēs (par 29 punktiem) nekā viņu vienaudži, kuri uzskata, ka viņi iznieko savu laiku skolā (OECD vidēji 27 punkti).

Skolēnu attieksme pret mācīšanos

- 2025. gada PISA aptaujā skolēniem tika jautāts arī par citām attieksmēm pret mācīšanos. Piemēram, 76% skolēnu Latvijā ir izaugsmes domāšana (OECD vidēji 69%), t.i., viņi uzskata, ka intelektu var attīstīt ar darbu, cenšanos un atgriezenisko saiti. Vidēji OECD valstīs skolēni ar

izaugsmes domāšanu dabaszinātnēs iegūst par 28 punktiem augstāku rezultātu nekā tie, kuriem nav elastīga domāšana. Latvijā šī atšķirība ir 47 punkti, ņemot vērā skolēnu un skolu sociālekonomisko profilu.

- PISA 2025 dati liecina, ka vēl aizvien ir iespējami uzlabojumi skolēnu pašregulācijas un mērķu izvirzīšanas paradumos. Piemēram, tikai aptuveni 46% Latvijas skolēnu norāda, ka bieži vai ļoti bieži plāno savu pieeju mācībām. Turklāt 48% skolēnu uzdod sev jautājumus par apgūstamo materiālu, lai pārbaudītu, vai viņi visu ir sapratuši (OECD vidējie rādītāji: attiecīgi 37% un 49%).
- Patstāvīgs un pašregulējošs skolēns zina, kad un kur lūgt palīdzību. PISA 2025 dati rāda, ka vairumā valstu skolēni mācību procesā pēc atbalsta parasti vēršas pie skolotājiem un klases biedriem. Latvijā 79% skolēnu lūdz palīdzību skolotājiem, kad tā nepieciešama, un 79% vēršas pie klases biedriem, kad vēlas kaut ko pilnīgāk saprast (OECD vidējie rādītāji attiecīgi 77% un 82%).
- Latvijā palīdzības meklēšana ir pozitīvi saistīta ar sniegumu dabaszinātnēs, ņemot vērā skolēnu un skolu sociālekonomisko profilu. Vienas vienības pieaugums palīdzības meklēšanas indeksā ir saistīts ar 5 punktu atšķirību rezultātos (OECD vidēji 6 punkti).

Kāda ir skolas dzīve Latvijā?

Uztvertais cilvēkresursu un materiālo resursu trūkums

- 2025. gadā 53% Latvijas skolēnu mācījās skolās, kuru direktori ziņoja, ka mācību procesu vismaz daļēji kavē skolotāju trūkums (OECD vidēji 39%), attiecīgais rādītājs par uztverto atbalsta personāla trūkumu bija 45% (OECD vidēji 39%). Rādītājs par izjusto skolotāju trūkumu Latvijā samazinājās salīdzinājumā ar 2022. gadu, kad tas bija 68%.
- PISA 2025 dati liecina, ka uztvertais materiālo resursu trūkums joprojām rada bažas lielākajā daļā valstu. Aptuveni 57% Latvijas skolēnu apmeklēja skolas, kuru direktori ziņoja, ka mācību materiālu trūkums (piemēram, mācību grāmatas, IT iekārtas, bibliotēkas vai laboratorijas materiāli) vismaz daļēji traucēja mācību procesu, un 28% bija skolās, kur fiziskās infrastruktūras trūkums (piemēram, ēkas, teritorijas, apkures/dzesēšanas sistēmas, apgaismojums un akustiskās sistēmas) tika uzskatīts par mācību procesa kavējošu faktoru. 2022. gadā attiecīgie īpatsvari bija 56% un 18%.

Digitālie resursi

- Latvijā skolēni ziņoja, ka vidēji dienā pavada 2,2 stundas, izmantojot digitālās ierīces mācībām skolā (OECD vidēji 1,7 stundas). Vienlaikus ievērojama daļa skolēnu lieto ierīces skolā nesaistīti ar mācībām - Latvijas skolēni ziņoja, ka dienā pavada 1,7 stundas, skolā izmantojot digitālās ierīces atpūtai (OECD vidēji 1,1 stunda).
- Latvijā 34% skolēnu ziņoja, ka lielākajā daļā vai visās dabaszinātņu stundās viņu vienaudžu uzmanību bieži novērš digitālo ierīču lietošana (OECD vidēji 28%). Vidēji OECD valstīs skolēni, kuri ziņoja par uzmanības novēršanu digitālo ierīču dēļ dabaszinātņu stundās, ieguva par 11 punktiem zemāku rezultātu nekā tie, kuri ziņoja, ka šāda uzmanības novēršana nav (ņemot vērā skolēnu un skolu sociālekonomisko profilu). Latvija ir starp tām dažām valstīm, kurās uzmanības novēršana digitālo ierīču dēļ nav saistīta ar būtiskām atšķirībām skolēnu sniegumā.
- Vidēji OECD valstīs skolās, kurās mobilā tālruņa lietošana nav atļauta, skolēni ir aptuveni par 13% mazāk pakļauti uzmanības novēršanai digitālo ierīču dēļ. 2025. gadā 23% Latvijas skolēnu apmeklēja skolas, kurās bija šāds aizliegums (OECD vidēji 49%), kas ir tuvu līmenim, kas tika novērots PISA pētījumā 2022. gadā (Latvijā 21%, OECD vidējais rādītājs 2022. gadā 34%).
- Lielākajā daļā izglītības sistēmu skolēni mācībām izmanto mākslīgā intelekta tērēšanas rīkus, radot savam mācību procesam jaunus izaicinājumus un iespējas. Latvijā 51% skolēnu ziņoja, ka

vismaz reizi nedēļā izmanto mākslīgā intelekta tērzēšanas rīkus, kā palīdzību mācībās (OECD vidēji 46%). Skolēni bieži izmanto mākslīgo intelektu arī, lai iepriekš izpētītu jaunu mācību tematu (Latvijā 30%, OECD vidēji 31%), lai iegūtu kopsavilkumu par tekstu, kas viņiem bija jāizlasa (Latvijā 31%, OECD vidēji 30%), un lai sagatavotu tekstu rakstīšanas uzdevumiem (Latvijā 32%, OECD vidēji 29%). Tikai 8% skolēnu ziņoja, ka nekad vai gandrīz nekad nav izmantojuši mākslīgā intelekta tērzēšanas rīkus nevienā no PISA pētījumiem mācību uzdevumiem (OECD vidēji 14%).

Pāridarījumi un kibermobings

- Latvijā 25% skolēnu 2025. gadā ziņoja, ka dažas reizes mēnesī vai biežāk ir piedzīvojuši vismaz vienu pāridarījumu veidu (OECD vidēji 20%). Tāpat kā lielākajā daļā valstu, pāridarījumu izplatība starp PISA 2022. gada un 2025. gada pētījumu cikliem pieauga. Šis pieaugums ir pretstatā pāridarījumu samazinājumam Latvijā no 2018. līdz 2022. gadam, kas, visticamāk, bija saistīts ar COVID-19 traucējumu ilgstošajām sekām.
- Kibermobings ir salīdzinoši reti sastopams salīdzinājumā ar citām pāridarījumu formām, taču bērnu, kurus tas skāra, sasniegumi testā parasti ir ievērojami zemāki. Latvijā 5% skolēnu ziņoja, ka 12 mēnešu laikā pirms PISA testa tiešsaistē bez viņu ziņas vismaz dažas reizes mēnesī par viņiem tika publicēta nepatīkama informācija (OECD vidēji 3%). Dabaszinātnēs šie skolēni vidēji ieguva par 63 punktiem zemāku rezultātu nekā viņu vienaudži.

Atbalsts, ko sniedz skolotāji un disciplīna dabaszinātņu stundās

- Latvijā 59% skolēnu ziņoja, ka lielākajā daļā dabaszinātņu stundās skolotājs izrāda interesi par katra skolēna mācīšanos (OECD vidēji 69%), 65% – ka skolotājs turpina mācīt, līdz skolēni saprot (OECD vidēji 66%), 77% – ka skolotājs sniedz papildu palīdzību, kad skolēniem tā nepieciešama (OECD vidēji 73%). 2015. gadā atbilstošais dalījums bija 60%, 68% un 76%.
- Disciplīnas neievērošana dabaszinātņu stundās 2025. gadā joprojām rada bažas daudzās valstīs – pētījumā aptuveni 19% Latvijas skolēnu ziņoja, ka nespēj labi strādāt lielākajā daļā vai visās stundās (OECD vidēji 19%), 28% ziņoja, ka troksnis un nekārtības traucēja lielāko daļu vai visas dabaszinātņu stundas (OECD vidēji 31%), 32% skolēnu ziņoja, ka viņu klases biedri neklausās, ko saka skolotājs (OECD vidēji: 29%).
- No 2015. līdz 2025. gadam disciplīna un skolotāju atbalsts dabaszinātņu stundās OECD valstīs vidēji uzlabojās. Latvijā uzlabojās tikai disciplīna - skolotāju atbalsts būtiski nemainījās. Salīdzinājumā ar 2015. gadu, valstīs ar uzlabotu disciplīnu vidējais dabaszinātņu sniegums parasti ir stabils vai pieaug.

Vecāku iesaiste un atbalsts

- Laikposmā no 2022. līdz 2025. gadam gandrīz visās PISA dalībvalstīs skolēnu ziņojumi par ģimenes sniegto atbalstu būtiski samazinājās. Latvija nav izņēmums. 2025. gadā 64% Latvijas skolēnu ziņoja, ka viņu vecāki vai aizbildņi vismaz reizi nedēļā jautājuši, ko viņi darīja skolā, savukārt 50% ziņoja, ka vismaz reizi nedēļā apsprieduši iespējamās problēmas skolā. 2022. gadā attiecīgie rādītāji bija 77% un 62%.

Neattaisnoti kavējumi un stundu sākuma kavēšana

- 2025. gadā aptuveni 17% Latvijas skolēnu ziņoja, ka iepriekšējo divu nedēļu laikā pirms PISA aptaujas ir kavējuši vismaz vienu skolas dienu (OECD vidēji 22%), 30% ziņoja, ka kavējuši vismaz vienu mācību stundu (OECD vidēji 24%), 52% ziņoja, ka kavējuši mācību dienas sākumu (OECD

vidējais rādītājs 50%). Iepriekšējos gados attiecīgie rādītāji bija 19%, 33% un 56% (2022. gadā) un 29%, 41% un 55% (2018. gadā).

Skolēnu gatavība vides problēmu risināšanai

- Latvijā 71% skolēnu sasniedza vismaz pamata kompetenci (2. līmenis) vides zinātnē. Vidēji OECD valstīs 74% skolēnu sasniedz šo līmeni, bet septiņās valstīs to sasniedz vairāk nekā 85% skolēnu.
- PISA 2025 liecina, ka lielākajā daļā izglītības sistēmu skolēni pauž spēcīgu pozitīvu attieksmi par vides aizsardzību, lai gan mazāka daļa pauž pārliecību par efektīvu sadarbību šajā jomā. Latvijā 81% skolēnu uzskata, ka var pozitīvi ietekmēt vidi (OECD vidēji 81%), 80% uzskata, ka kolektīva rīcība var risināt vides problēmas (OECD vidēji 82%), 68% paužusi, ka zina, kā sadarboties ar citiem, lai pozitīvi ietekmētu vidi (OECD vidēji 68%).
- Latvijā 60% skolēnu norādījuši, ka zināmā mērā vai pat ļoti ir ieinteresēti savā nākotnes darbā veicināt vides aizsardzību (OECD vidēji 62%).
- Lielākā daļa skolēnu vismaz vienu reizi 12 mēnešu laikā pirms PISA aptaujas piedalījās vides aktivitātēs. Vidēji OECD valstīs visizplatītākās iesaistes formas ir sarunas ar draugiem un ģimeni, kā pozitīvi ietekmēt vidi (Latvijā 60%, OECD vidēji 56%) un lēmumu pieņemšana par pirkumiem, apsverot to ilgtspēju (Latvijā 71%, OECD vidēji 54%).

PISA 2025 pētījuma raksturojums Latvijā

Saturs

- PISA 2025 galvenā izpētes joma bija dabaszinātnes, savukārt matemātika un lasīšana – blakus jomas. Mācīšanās digitālajā pasaulē tika mērīta, vērtējot skolēnu datoriskās problēmrisināšanas prasmes un spēju patstāvīgi vadīt mācīšanos digitālā vidē. Dabaszinātņu, matemātikas, lasīšanas un datoriskās problēmrisināšanas rezultāti tiek publicēti 2026. gada 8. septembrī, bet skolēnu pašvadītās mācīšanās analīze - 2027. gadā.

Skolēni

- 2025. gadā šajā novērtējumā piedalījās vairāk nekā 760 000 skolēnu, pārstāvēt aptuveni 33 miljonus 15 gadus vecu skolēnu 91 dalībvalsts skolās.
- Latvijā novērtējumu veica 6 968 skolēni 268 skolās, pārstāvēt aptuveni 17 700 piecpadsmit gadus vecus skolēnus (aptuveni 81% no kopējā 15 gadus veco bērnu skaita).
- PISA testa brīdī skolēni ir vecumā no 15 gadiem 3 mēnešiem līdz 16 gadiem un 2 mēnešiem, un viņi ir apguvuši vismaz 6 mācību gadus formālajā izglītībā. Šajā dokumentā viņi tiek apzīmēti kā 15 gadus veci skolēni.

Novērtējums

- Skolēni pildīja divu stundu testu, un katrs skolēns pildīja divu jomu uzdevumus. Dažādiem skolēniem tika uzdoti dažādi testa jautājumi un dažādas jomu kombinācijas (piemēram, dabaszinātņu uzdevumi pēc lasīšanas, vai matemātika, kurai seko dabaszinātnes u.tml.). Uzdevumi bija gan ar atbilžu variantiem, gan ar jautājumiem, uz kuriem skolēniem bija jāsniedz savas atbildes.
- Skolēni atbildēja arī uz konteksta anketas jautājumiem, kuras aizpildīšana aizņēma apmēram 35 minūtes. Anketa veidota, lai apkopotu informāciju par pašiem skolēniem, viņu attieksmēm,

nosliecēm un uzskatiem, viņu mājām, kā arī par skolu un mācīšanās pieredzi. Skolu direktori aizpildīja anketu par skolas vadību, organizāciju un mācību vidi.

- Dažas valstis arī izplatīja papildu anketas skolēniem, vecākiem un/vai skolotājiem, lai iegūtu vairāk informācijas. Šo izvēles anketu rezultāti šajā dokumentā nav iekļauti.

Atsauces

OECD (2026), *PISA 2025 Results (Volume I): Future-Ready Students*, PISA, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/73451bc5-en>.

Plašāka informācija par PISA 2025 pieejama www.oecd.org/pisa

Datu un analīzes izpēti, salīdzināšanu un vizualizāciju, izmantojot <http://gpseducation.oecd.org>.

Jautājumus PISA komandai Izglītības un prasmju direktorātā var adresēt: edu.pisa@oecd.org.

Šo dokumentu sagatavoja Frančesko Avvisati (*Francesco Avvisati*), OECD Izglītības un prasmju direktorāts.

Par šo publikāciju atbild OECD ģenerālsēkretārs. Šeit paustie viedokļi un izmantotie argumenti ne vienmēr atspoguļo OECD dalībvalstu oficiālos viedokļus.

Šis dokuments, kā arī visi tajā iekļautie dati neskar nevienas teritorijas statusu vai suverenitāti, starptautisko robežu un robežu noteikšanu un jebkuras teritorijas, pilsētas vai teritorijas nosaukumu.

Statistikas datus par Izraēlu nodrošina un par tiem atbild attiecīgās Izraēlas iestādes. Tas, ka OECD izmanto šādus datus, neskar Golānas augstienes, Austrumjeruzalemes un Izraēlas apmetņu statusu Rietumkrastā saskaņā ar starptautiskajām tiesībām.

© OECD 2026

Attiecinājums 4.0 Starptautiskā licence (CC BY 4.0)

Šis darbs ir pieejams saskaņā ar *Creative Commons Attribution 4.0 International* licenci. Izmantojot šo darbu, jūs piekrītat šīs licences (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>) noteikumiem.

Attiecinājums – jums ir jācītē darbs.

Tulkojumi – jācītē oriģināldarbs, jānorāda izmaiņas oriģināldarbā un jāpievieno šāds teksts: *Ja rodas neatbilstība starp oriģināldarbu un tulkojumu, tikai oriģināldarba teksts ir uzskatāms par derīgu.*

Pielāgojumi – jānorāda oriģināldarbs un jāpievieno šāds teksts: *Šis ir OECD oriģināldarba pielāgojums. Šajā pielāgojumā paustie viedokļi un argumenti nav uzskatāmi par tādiem, kas atspoguļo OECD vai tās dalībvalstu oficiālo nostāju.*

Trešo pušu materiāli – licence neattiecas uz trešo pušu materiāliem darbā. Ja izmantojat šādu materiālu, jūs esat atbildīgs par trešās puses atļaujas saņemšanu un jebkādam pretenzijām par pārkāpumiem.

Jūs nedrīkstat izmantot OECD logotipu, vizuālo identitāti vai vāka attēlu bez skaidras atļaujas vai ieteikt, ka OECD apstiprina jūsu darba izmantošanu.

Jebkurš strīds, kas rodas saistībā ar šo licenci, tiek izšķirts šķīrējtiesā saskaņā ar Pastāvīgās šķīrējtiesas (PCA) 2012. gada šķīrējtiesas noteikumiem. Šķīrējtiesas atrašanās vieta ir Parīze (Francija). Šķīrējtiesnešu skaits ir viens.

Šis tulkojums sagatavots Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijā. Jebkādu neatbilstību gadījumā starp oriģinālo tekstu angļu valodā un tulkojumu, par atbilstošu uzskatāms tikai oriģinālais teksts.